

Generalni direktorat za bilateralne poslove

Br: 5/1-900/24-308

18. januar 2024.

IZVJEŠTAJ

o zvaničnoj posjeti ministra vanjskih poslova Crne Gore dr Filipa Ivanovića Mađarskoj, 11-12. januara 2024.

*Ministar vanjskih poslova **dr Filip Ivanović** je, na poziv ministra vanjskih poslova i trgovine Mađarske Petera Sijarta boravio u zvaničnoj posjeti Mađarskoj, u periodu od 10. do 12. januara 2024. Delegaciju predvođenu ministrom Ivanovićem činili su: ambasador **Čedomir Fušić**, otpravnik poslova a.i. u Ambasadi Crne Gore u Mađarskoj, ambasador **Milisav Raspopović**, državni sekretar MVP, **Dobriła Vlahović**, generalna direktorica Direktorata za kulturnu baštinu u Ministarstvu kulture i medija i **Marko Srdanović**, drugi sekretar u Ambasadi Crne Gore u Budimpešti.*

Zvanična posjeta ministra Ivanovića Mađarskoj je bila prilika da se potvrdi posvećenost daljem razvoju saradnje i bilateralnih odnosa Crne Gore i Mađarske, te afirmiše evropska integracija, posebno imajući u vidu da će Mađarska predsjedavati Savjetom EU u drugoj polovini 2024. godine.

Ministar Ivanović je imao susrete sa ministrom vanjskih poslova i trgovine Peterom Sijartom, ministrom za EU poslove Janošom Bokom, predsjednikom i članovima Grupe prijateljstva sa Crnom Gorom Narodne skupštine Mađarske, rukovodiocima Instituta za međunarodne odnose Mađarske, a održao je i predavanje na Diplomatskoj akademiji MVPiT.

Ovom prilikom, takođe, ojačao se i normativni osnov za produbljivanje bilateralne saradnje u domenu kulture, budući da su ministar vanjskih poslova Crne Gore Filip Ivanović i ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske Peter Sijarto potpisali Program kulturne saradnje između Ministarstva kulture i inovacija Mađarske i Ministarstva kulture i medija Crne Gore za period 2023-2026. Potpisivanju Programa je prisustvala i generalna direktorica Direktorata za kulturnu baštinu u Ministarstvu kulture i medija Crne Gore Dobriła Vlahović.

Sastanak sa ministrom vanjskih poslova i trgovine Peterom Sijartom

Ministar Ivanović je, zahvalivši na pozivu, podsjetio da je nakon zvanične posjete Hrvatskoj ovo njegova druga bilateralna posjeta, a prva u 2024. godini. Zahvalio se na podršci Mađarske najprije tokom procesa pristupanja NATO-u, čime je naša država ispunila jedan od svojih vanjskopolitičkih ciljeva, ali i na kontinuiranoj pomoći u pogledu integracije u EU. U tom kontekstu, naglasio je da je članstvo u EU prioritet i informisao da su Vlada i parlamentarna većina u kratkom periodu uspjeli da odblokiraju proces imenovanja u pravosuđu (Ustavni sud i Sudski savjet). Imenovan je i glavni pregovarač

sa EU, a do kraja ovoga mjeseca se očekuje i izbor VDT-a. Iskazao uvjerenje da će se mađarska podrška nastaviti i tokom njihovog, za nas izuzetno važnog, predsjedavanja Savjetom EU u drugoj polovini 2024. godine. Iskazao interes za unapređenje saradnje, ne samo u oblasti EU integracije, već i u svim ostalim segmentima bilateralne saradnje koja je u obostranom interesu.

Ministar Sijarto je potvrdio nedvosmislenu podršku Mađarske da se proces integracije ubrza i naveo da je neophodna promocija politike proširenja u državama u kojima postoji skepsa javnog mnjenja prema proširenju. Podsjetio je, takođe, i na strateško savezništvo u okviru NATO. U kontekstu EU integracije, Sijarto je naveo da pojedine države članice nemaju iskren pristup prema državama ZB i kazao da je „retorika prema kandidatima različita iza zatvorenih vrata u odnosu na javni diskurs“. Istakao je da je proces integracije veoma spor, da je Hrvatska posljednja država koja se pridružila i to prije 11 godina, dok je Crna Gora 2012. godine otpočela pristupne pregovore. EU je potreban novi podsticaj kako bi primila države članice ZB. Istakao je da vrednuje usklađenost crnogorske vanjske politike sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU. U odnosu na vladavinu prava, podsjetio je da Mađarska prolazi kroz slične izazove kao i Crna Gora, imajući u vidu odnos Brisela prema njegovoj državi. Podsjetio je na zvanični stav Mađarske da se integracija odvija na osnovu ostvarenih rezultata i da najprije budu primljene najnaprednije države. Sijarto je potvrdio da će Mađarska nastaviti sa pružanjem ekspertske pomoći i još jednom je istakao da države kandidati ne trebaju biti razmatrani u paketu, već kao odvojeni slučajevi.

Ministar Ivanović je podsjetio da je Crna Gora predvodnica procesa evropske integracije i da smo spremni da radimo na ubrzanju istog, kroz zatvaranje novih poglavlja i ispunjavanje preduslova u ključnim poglavljima 23 i 24. U slučaju da dobijemo završna mjerila za poglavlja 23 i 24, imamo mogućnost da vrlo brzo zatvorimo 7 do 10 poglavlja, koja su prema našim procjenama, spremna za zatvaranje. Izrazio je uvjerenje da Crna Gora može okončati pregovore do kraja mandata ove Vlade. Ukazao je da proces interne reforme u EU mora ići paralelno sa procesom proširenja. Vrijeme je pokazalo da je politika proširenja jedna od najboljih politika EU, te prijem Crne Gore, kao najnaprednijeg kandidata, poslao bi snažan signal i ostalim državama u regionu da je proširenje moguće i izvodljivo. Posebno se zahvalio na podršci komesara Olivera Varheljija, i podsjetio je na konstruktivni sastanak koji je održao sa njim.

Govoreći o **ekonomskoj saradnji**, **ministar Sijarto** je istakao da poštujući unutrašnje procedure u Crnoj Gori, Mađarska podržava investicije svojih kompanija. Podsjetio na potpisivanje Memoranduma između 4iG i Vlade, kojim su riješeni naslijeđeni sporovi i da mađarska Vlada ohrabruje tu kompaniju da proširi svoje investicije, uključujući segment javnih nabavki, podzemnog kabla do Italije i dr. Takođe, podsjetio je na dobro poslovanje OTP banke u Crnoj Gori, i istakao interes da se postojeća sporna pitanja sa Poreskom upravom u Crnoj Gori okončaju u obostranom interesu. **Ministar Ivanović** informisao da je Poreska uprava nezavisan organ u odnosu na Ministarstvo finansija i ukazao na spremnost da se u direktnim pregovorima sa PU, Ministarstvom finansija i OTP banke pronađe optimalno rješenje, kako bi se izbjegli eventualni sudski procesi. Posebno istakao značaj OTP banke za naše finansijsko tržište i pozitivna iskustva u vezi sa prisustvom mađarskog kapitala u Crnoj Gori.

U nastavku razgovora, **ministar Sijarto** je podsjetio da je posljednja **Mješovita ekonomska komisija** održana prije osam godina i da postoji interes mađarske strane da se ona upriliči u narednom periodu, naglasivši da je prije svega neophodno da crnogorska strana imenuje kopredsjedavajućeg. Informisao da je predsjedavajući s mađarske strane državni sekretar u MVPiT Peter Staraj. Takođe, zatražio je podršku ministra da se okonča procedura usaglašavanja sporazuma o uzajamnoj zaštiti

investicija. Pomenio je poslovanje Foldane u Crnoj Gori i interes te kompanije da se uspostave odgovarajući kontakti sa relevantnim institucijama u državi, a imajući u vidu promjene na rukovodećim pozicijama nakon formiranja nove Vlade.

Tokom razgovora **ministar Sijarto** iskazao interes mađarske strane da se na adekvatan način (spomenik ili memorijalna ploča) obilježe žrtve koje su stradale prilikom potapanja austro-ugarskog broda 1914. godine, kao i da imaju preliminarnu saglasnost Ministarstva kulture i medija, ali da je neophodna i dozvola Opštine Budva.

Sastanak sa ministrom za EU poslove Janošem Bokom

Ministar za EU poslove Janoš Boka je istakao da je Ministarstvo za evropske poslove osnovano nedavno (prethodno bili u sastavu Ministarstva pravde), te objasnio da je zaduženo za koordinaciju EU politike i rukovodi predstojećim predsjedavanjem Savjetom EU i održava specijalne odnose sa Evropskom komisijom. Ministarstvo ima 230 zaposlenih i koordinira i Misiju u Briselu, čiji su kapaciteti trenutno udvostručeni, kako bi se ispunila zahtjevna agenda predsjedavanja. Informisao je o predstojećim sastancima Evropskog savjeta u februaru i martu. **U fokusu predsjedavanja EU biće proces proširenja na ZB i integracija Crne Gore. Podsjetio da je politika proširenja ipak nadležnost MVPiT.**

Ministar Ivanović je informisao da je njegova prva posjeta u 2024. upravo posjeta Budimpešti, što potvrđuje značaj koji pridajemo odnosima sa Mađarskom. Zahvalio je na kontinuiranoj podršci u procesu EU integracija i istakao da je glavni prioritet Vlade članstvo u EU. Informisao je da su u kratkom roku ostvareni značajni rezultati u kompletiranju pravosudnih institucija. U tom kontekstu, izrazio je nadu da će, shodno prijateljskim odnosima, Mađarska dati ključan podsticaj za ubrzanje procesa integracije i zatvaranje poglavlja od kojih su 7 do 10 tehnički već spremna. Naveo je da je politika proširenja najuspješnija EU politika i izrazio uvjerenje da će progres Crne Gore biti adekvatno ocijenjen od strane Brisela i članica, te da će se vrednovati uspjesi svakog kandidata pojedinačno.

Ministar Boka je potvrdio prijateljske odnose dvije države i podsjetio je da je premijer Orban jedan od glavnih promotera proširenja na ZB i da je pristup Mađarske zasnovan na principu napredovanja po zaslugama („*merit based*“). Ukazao je da sada možemo govoriti o „starem proširenju“ – ZB i „novom“ koje se odnosi na države Istočnog partnerstva. Ocijenio je da je ishod prethodnog samita EU bio razočaravajući u odnosu na proširenje na ZB – samo par pozitivnih signala, i da to politički nije održivo. **Potvrdio je spremnost Mađarske da tokom predsjedavanja opredijeli više resursa ZB i učini proces proširenja ponovo kredibilnim.** Informisao da je namjera da se samit EU i ZB održi u nekoj od država regiona. Boka namjerava da prije preuzimanja predsjedavanja posjeti države ZB, a razmatra se i mogućnost da se upute pozivi premijerima ZB da posjete Budimpeštu, kako bi se u direktnom razgovoru dobili konkretni inputi za dinamiziranje procesa tokom mađarskog predsjedavanja. Iako predstoje izbori za EP i EK, **Mađarska želi da tokom svog predsjedavanja bude zatvoren određeni broj poglavlja sa Crnom Gorom.** Takođe, ukazao je i na interes za implementaciju plana rasta EU u regionu. Naglasio je da eventualna postepena integracija regiona u EU ne bi smjela da bude alternativa punopravnom članstvu. Takođe, podvukao je značaj narednog višegodišnjeg finansijskog plana EU - budžetski okvir, koji će biti aktivan od 2028. i da je neophodno da se prilikom njegovog planiranja projektuje i članstvo Crne Gore. Detaljniji rad na ovom planu se očekuje tokom danskog predsjedavanja, mada će neki početni segmenti biti pokrenuti i tokom mađarskog predsjedavanja. Iznio je stav da proširenje na Crnu Goru nikako ne treba vezivati za

eventualni prijem Ukrajine, jer je to „nezavisan slučaj u odnosu na vas“. Naveo je da pojedine članice imaju „sophisticirane metode da blokiraju proces proširenja“. Ukazao je da Crna Gora ima punu podršku Mađarske da se o njenom proširenju odlučuje odvojeno i da prijem ni na koji način ne zavisi od reforme u okviru EU. Naglasio je da Crna Gora treba da radi na punoj integraciji, a ne postepenoj.

Susret sa predstavnicima Grupe prijateljstva Crna Gora – Mađarska u Narodnoj skupštini, na čelu sa predsjednikom Laslom Lorantom Kerestešom (LMP)

U okviru zvanične posjete Budimpešti, **ministar Ivanović** sa sastao i sa predstavnicima Grupe prijateljstva Crna Gora – Mađarska u Narodnoj skupštini, na čelu sa predsjednikom **Laslom Lorantom Kerestešom (LMP)**.

Prisutni bili i članovi Grupe prijateljstva: Bolgarka Ileš (FIDESZ), Gabor Pajtok (FIDESZ), Atila Barca (FIDESZ), Janoš Hargitai (KDMP), Ištvan Šimičko (KDMP), Lerinc Nača (KDMP) i Simeon Varga (predstavnik bugarske manjine).

Keresteš je kazao da proces evropske integracije Crne Gore mora da se ubrza, ocijenivši da je interes Mađarske da naša zemlja što prije postane punopravna članica. Prenio je uvjerenje da će mađarski Parlament biti među prvima koji će ratifikovati sporazum o članstvu Crne Gore u EU. Izrazio je zadovoljstvo susretom članova Grupe sa ministrom Ivanovićem i istakao da je to ujedno i prvi međunarodni sastanak u Parlamentu u 2024. godini. Predstavnici vladajućeg Fidesz-a i Demohriščana (koji čine većinu Grupe prijateljstva), ukazali su na prijateljske odnose Mađarske i Crne Gore i naglasili da se Parlament sa svoje strane trudi da pruži doprinos unapređenju odnosa i da ubrza proces integracije Crne Gore i ZB u EU. Posebno su ukazali na činjenicu da je razvoj ZB značajan za Mađarsku, kao i na dobru saradnju koju ostvaruju sa crnogorskim parlamentom. Potvrđen je značaj unapređenja međuparlamentarne saradnje, kako bilateralno, tako i u okviru međunarodnih foruma.

Ministar Ivanović je izrazio posebno zadovoljstvo što Crna Gora ima prijatelje u svim spektrima političkih partija u Narodnoj skupštini. Akcentovao je značaj koji parlamenti imaju u procesu naše evropske integracije i izrazio uvjerenje da će postojeća snažna podrška biti nastavljena, kako bilateralno, tako i u okviru multilateralnih foruma.

Susret sa rukovodiocima Instituta za međunarodne odnose Mađarske Gladen Papinom i izvršnim direktorom Martonom Šeberlom

Predsjednik Instituta Gladen Papin i izvršni direktor Marton Šeberl informisali su ministra o radu Instituta, koji je od prethodne godine direktno povezan sa Kabinetom premijera Orbana. Na taj način Institut je u mogućnosti da pruži konkretan doprinos u analizi spoljnopolitičkih procesa i definisanju pozicije Mađarske o ključnim pitanjima. Institutu je omogućeno da poveća broj zaposlenih za pedeset novih saradnika. Razmijenjena su mišljenja o Crnoj Gori i njenim vanjskopolitičkim prioritetima, kao i aspiracijama za punopravnim članstvom u EU. Bilo je riječi i o mogućnostima uvezivanja i projektne saradnje sa crnogorskim institutima sličnog portfolija. Predstavnici Instituta su kazali da će, u svom kapacitetu, doprinijeti približavanju Crne Gore i EU.

ZNAČAJ POSJETE

Zvanična posjeta ministra vanjskih poslova Crne Gore dr Filipa Ivanovića Mađarskoj, 11-12. januara 2024. i sadržajni razgovori koje je imao sa ministrima Sijartom i Bokom potvrda su dobrih odnosa dvije države i intenzivnog političkog dijaloga, koji je među najfrekventnijim koje Crna Gora ostvaruje bilateralno sa nekom državom članicom EU i NATO.

Predstojeća posjeta predsjednice Katalin Novak u februaru o.g., a moguće i predsjednika Skupštine Lasla Kevera, svakako će dati dodatni politički impuls intenziviranju sveukupnih odnosa Crne Gore i Mađarske. Predsjedavanje Mađarske Savjetom EU otvara i nove mogućnosti intenziviranja saradnje u ovom, za nas, prioritetnom spoljnopolitičkom cilju.

Mađarski zvaničnici su potvrdili da je evropska integracija država Zapadnog Balkana prioritet njihove vanjske politike, te da je njihov interes ubrzanje proširenja tokom mađarskog predsjedavanja EU u drugoj polovini godine. Ministar Sijarto je izrazio nadu da se može postići značajan napredak u pristupanju Crne Gore tokom ove godine, što će biti fokus njihovog predsjedavanja, kako bi se naša država što više približila članstvu u EU. Mađarska će nastaviti da podržava i rad dva eksperta koji su angažovani u crnogorskim ministarstvima, kao i da podstiče prosvjetnu saradnju kroz program „Stipendium Hungaricum“.

Potpisivanjem Programa kulturne saradnje između Ministarstva kulture i inovacija Mađarske i Ministarstva kulture i medija Crne Gore za period 2023-2026. ojačao se i normativni osnov za produbljivanje bilateralne saradnje u domenu kulture i otvorena je mogućnost za dinamiziranje saradnje i u toj oblasti.

Predavanje ministra Ivanovića na Diplomatskoj akademiji, susreti sa članovima grupe prijateljstva u Narodnoj skupštini i sastanak u Institutu za međunarodne odnose dodatno su potvrdili interes mađarske strane za intenziviranje saradnje sa Crnom Gorom. Posebno je bio upečatljiv veliki broj pitanja koja su postavili polaznici Diplomatske akademije ministru i interesovanje za vanjskopolitičke prioritete naše države.

Dobar politički dijalog i prisustvo najuticajnijih mađarskih kompanija u Crnoj Gori potrebno je iskoristiti za dalje jačanje ekonomskih i trgovinskih odnosa i privlačenje mađarskih investicija, prije svega u oblasti finansija, energetike i turizma. Shodno sugestiji ministra Sijarta, potrebno je sa resornim ministarstvima razmotriti održavanje Mještovite ekonomske komisije i eventualno zaključivanje Sporazuma o zaštiti investicija.